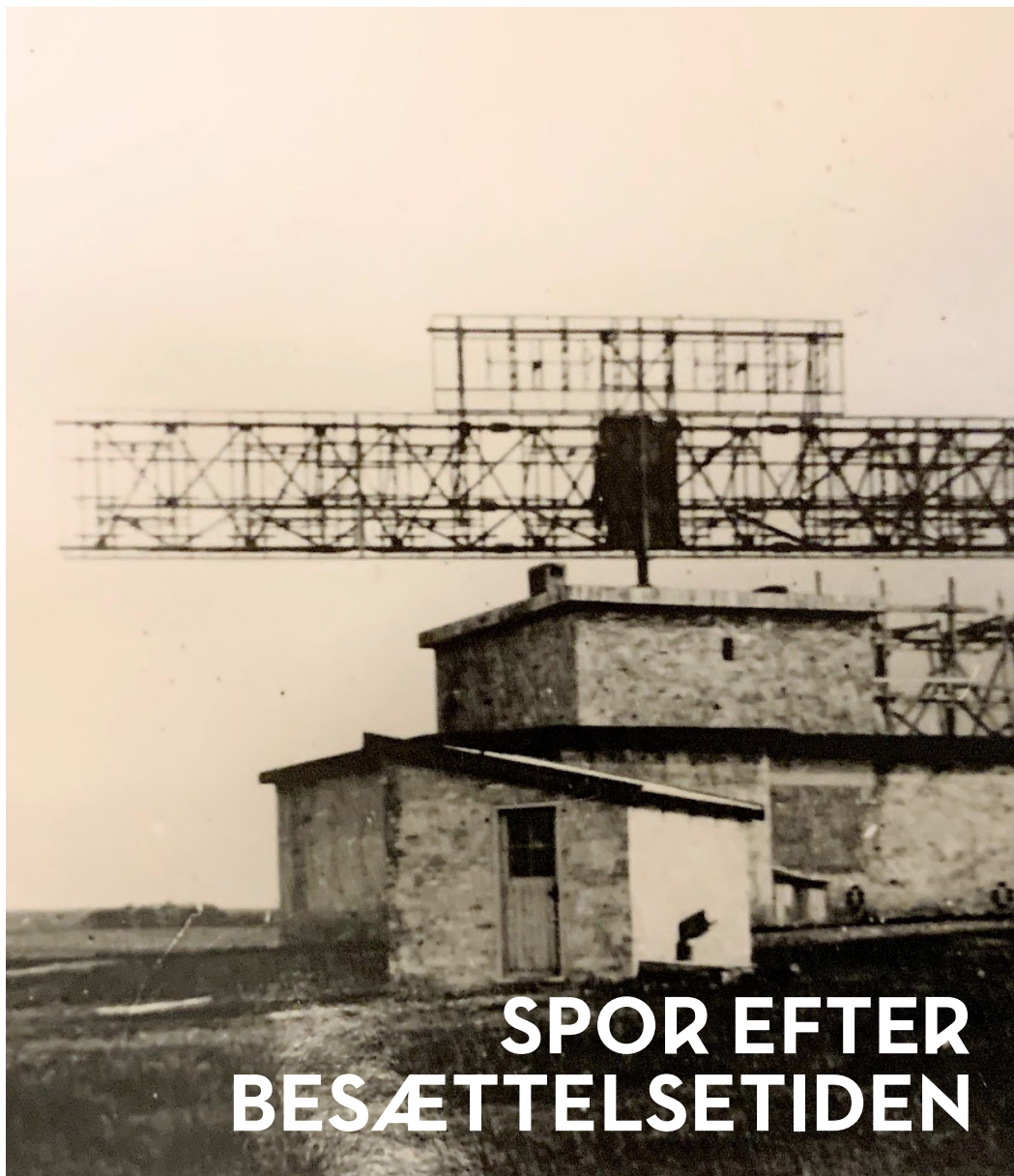


2. VERDENSKRIG I REBILD



**SPOR EFTER
BESÆTTELSETIDEN**

LÆS OM LYTTEPOSTEN, TYSKER- STENEN OG BETTE BERLIN



Lytteposten
Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Skørping

LYTTEPOSTEN

LYTTEPOSTEN I REBILD BAKKER

Da den tyske luftmeldepost på Sønderkol – også kaldet lytteposten – blev oprettet kort efter besættelsen i 1940 var bøgetræerne ikke så høje som nu, og der var en bedre udsigt fra stedet. Luftmeldeposten var bemannet med en vagtstyrke på 16 tyske soldater, og den var i brug under hele besættelsen. I udkigstårnet var der altid en soldat på vagt. I sin kikkert skulle han holde øje med himlen og flytrafikken. Hvis der dukkede tyske fjendtlige fly op, skulle der straks ringes til flyvestationen i Aalborg. Her var mandskab klar ved luftværnskanonerne og kampflyene, så de kunne nå at give fjenden en hed modtagelse, når de kom til Aalborg.



Tyske vagter ved lytteposten i Rebild Bakker.

(Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Skørping)

VARSLINGEN VAR EN VIGTIG DEL AF DET TYSKE LUFTFORSVAR

Luftmeldeposten i Rebild Bakker var et led i det omfattende flyvevarslingssystem, som tyskerne etablerede i Danmark under 2. verdenskrig. Systemet skulle sik-

re, at ingen fly bevægede sig over dansk territorium, uden at besættelsesmagten straks vidste det.

Allerede dagen efter besættelsen af Danmark den 9. april 1940, kom der tyske luftmeldetropper til Aalborg. Der blev hurtigt etableret luftmeldecentraler i Kolding, Odense, Århus, Aalborg og København. Alle meldinger, der kom ind fra luftmeldeposterne til luftmeldecentralerne blev samlet i Århus på hotel Regina, en landsdækkende plottecentral kaldet "Luftmeldesammelstelle". Herfra kunne tyskerne både alarmere luftforsvaret i de forskellige dele af landet og videreformidle meldinger om luftsituationen i Danmark til Berlin via Kiel.



Lytteposten på toppen af Sønderkol i Rebild Bakker.

(Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Skørping)

LYTTEPOSTEN OG TYSKERSTENEN

SÅDAN FINDER DU LYTTEPOSTEN

Når du går fra parkeringspladsen ad Rebild Bakker Ruten forbi Blokhuset, passerer du en færirst. Følg de hvide pile op ad en trappe til Sønderkols nordlige udspring. På toppen under de krogede bøgetræer kan du se en stenpikning, der strækker sig som en sti på tværs af vandrestien. Under 2. verdenskrig forbandt stenpikningen de træbarakker, der husede den tysk luftmeldepost. Stenpikningen blev lagt af de tyske soldater, der bemandede luftmeldeposten, så de kunne gå tørskoet mellem bygningerne. Til højre for vandrestien – i nordlig retning – lå en beboelsesbarak, til venstre – mod syd – lå et udkigstårn og en barak til lytteudstyr.



På toppen af Sønderkol står en informationstavle om lytteposten og tyskerstenen. Nær tavlen finder du stenpikningen, hvor lytteposten stod.

TYSKERSTENEN

Tyskerstenen stod oprindeligt ved de forsvundne træbygninger, der udgjorde luftmeldeposten.

Når du går ud til bakkeskrænten i nordlig retning, hvor beboelsesbarakken lå, kan du se ned ad en stejl skrænt ud mod hulvejen. Herfra kan du se en stor kampesten ca. 30 meter nede ad skrænten. Det er Tyskerstenen.

Stenen er ca. én meter høj og 75 cm. bred. Inskriptionen vender opad, men er ikke let at læse. Der står: **Zum Andenken – Flug-Wache – Rebild 1940**. Inskriptionen og omridset af en tysk stålhelmet er mejslet ind i stenen af en af de tyske soldater. Vi kender ikke hans navn.

Luftmeldeposten lå meget tæt på "Gryden", hvor 4. juli-festerne holdes. Da den første Rebildfest, efter befrielsen i 1945, skulle finde sted, gjorde festarrangørerne kort proces med lytteposten og rev træbarakker og udkigstårn ned.

Den tunge mindesten blev vippet ud over skrænten på bakken i modsat retning af festpladsen. Her kom den til at ligge nede i slugten, hvor folk normalt ikke færdedes.

I 90'erne dukkede stenen op igen. Den blev fundet af legende børn, som fortalte om deres fund til forfatter og lokalhistoriker Helge Qvistorff.

HVERDAGEN

Nu er der skilte, der viser hen til Tyskerstenen. Følger man Rebild Bakker Ruten fra parkeringspladsen mod Sønderkol, er der en anvisning til højre mod Tyskerstenen, inden trappen op til Sønderkol og lytteposten.



Tyskerstenen som stadig ligger gemt mellem bakkerne i Rebild Bakker.

HVERDAGEN MED DE LOKALE

En lokal kvinde havde i fire år de 16 udstationerede soldater på kost. Soldaterne kom hver dag i to hold og spiste middag i hendes stue. Kvinden var gift og havde børn. Familien sad i små kår, og de havde nylig købt hus i Rebild. De skillinger, som husmoderen kunne tjene ved at drive pensionat for tyskerne, var hårdt tiltrængte.

Kvinden har fortalt, at de fleste af tyskerne var både "gamle og skævbenede". Mange af dem havde været sendt til østfronten for at kæmpe i den tyske hær. De var blevet sårede, men kunne bruges på luftmeldeposten, når de var blevet raske. Flere af soldaterne var tyske sønderjyder,

der talte dansk, så de havde ikke svært ved at komme i kontakt med lokalbefolkningen i Rebild.



Tyske soldater ved værkstedet bag det daværende Rebild Park Hotel i Skørping. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Skørping)

En pensionatsvirksomhed som denne var ikke et usædvanligt fænomen under besættelsen. Der var meget tysk militær i Rold Skov, og flere familier havde tyske soldater i kost.

Vagtstyrken på luftmeldeposten kunne også modtage gæster. Lytteposten var ikke afspærret fra området, og både lokale og turister kunne frit færdes ved bakkerne. En snor var spændt ud for at vise, at man ikke måtte gå ind i barakken med lytteudstyr.

Den lokale dame fortalte, at de tyske soldater efter befrielsen måtte gå til fods hele vejen til Tyskland. En af dem, der var dårligt gående, kom op at sidde i en trækvogn, som soldaterne havde med sig.



Würzburg Radar ved Bette Berlin
Foto: Lokalthistorisk Arkiv, Skørping

BETTE BERLIN

BETTE BERLIN

Da de tyske luftmeldeposter havde fungeret i et par år, udvidede værnemagten varslingsystemet med 15 radarstillinger. Den vigtigste af disse lå i Fræer i nærheden af Skørping.

Radarerne kunne spore fly i mørke, i usigtbart vejr, eller når flyene fløj oven over skylaget. De havde en rækkevidde på ca. 100 km og kunne angive retning og afstand til objekterne. Hvis flyene fløj meget lavt for at undgå radarsignalerne, trådte luftmeldeposten i funktion. Det landsdækkende radarnet var en teknisk forbedring og gjorde flyvarslingen hurtigere for tyskerne.



*Bette Berlin med Jagdschloss radaren.
(Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Skørping)*

De tyske luftforsvarsjagere kunne nu nå at komme på vingerne, inden de angribende fly nåede frem.

Den store radar i engen ved Fræer blev kaldt "Jagdschloss". Den var bygget op som store antenner, der kunne drejes. Til

at registrere flyvehøjden blev der på den modsatte side af Skørping-Fræer-vejen opført en parabol. Resterne af fundamentet til denne kan i dag ses på en bakketop vest for vejen.



*Ruinen som står tilbage på marken
i Fræer.
(Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Skørping)*

Ud over selve radarerne, blev der blandt andet bygget kommandocentraler, beboelsesbygningerne og et værksted. Stationen i Fræer havde 400 ansatte og var i lokalbefolkningens øjne en stor by. I folkemunde kom radarstationen derfor til at hedde Bette Berlin.

Efter tyskernes kapitulation blev Bette Berlin endnu større. Bygningerne blev brugt som lejr for tyske flygtninge, der kom til Danmark fra Østprejsen og Pommeren. Den russiske fremmarch mod Tyskland fordrev et stort antal mennesker, og der kom ca. 250.000 flygtninge til Danmark. De blev i første omgang fordelt på skoler, i forsamlingshuse og på hoteller.

BETTE BERLIN

Flygtningelejren i Fræer blev en slags opsamlingslejr for himmerlandsområdet.

Vi ved, at lejren ved Fræer den 12. juli 1946 husede 2.012 flygtninge. Lejren blev bevogtet af unge, danske politibetjente. Det var forbudt for flygtninge at forlade lejren, og danskerne havde ikke adgang hertil.



*I dag står der kun murstenene tilbage efter Bette Berlin.
(Foto: Lokalthistorisk Arkiv, Skørping)*



REBILDPORTEN

Rold Skov · Rebild Bakker

Rebildvej 25A, 9520 Skørping, info@rebildporten.dk,
www.rebildporten.dk, tlf. 99 88 90 00